

Raportti on kirjoitettu koko delegaation yhteistyönä.
Vastaava toimittaja, Eero Kytömaa

Istanbul Pan-Atlantic Student Summit (I-PASS) 26.6-1.7.2004

Matkakertomus

Suomen delegaatio

Axel Hagelstam (ulkoministeri, NAC), Jukka Aminoff (sotilasedustaja, MC), Eero Kytömaa (pysyvä edustaja Natossa, PC), Martti Setälä (DSACEUR) ja Patrik Törnroos (pysyvä varaedustaja Natossa, NAC)

1. JOHDANTO	3
2. TIIVISTELMÄ KESKUSTELUISTA	3
2.1 Naton pääsihteeri Jaap de Hoop Scheffer	3
2.2 Naton Euroopan joukkojen komentaja (SACEUR) James L. Jones	4
2.3 Saksan liittokansleri Gerhard Schröder	5
2.4 USA:n ulkoministeri Colin Powell	5
2.5 Iso-Britannian ulkoministeri Jack Straw	5
2.6 Kooste journalistien paneelista, puheenjohtajana Naton päätiedottaja Jamie Shea	6
2.6.1 Nato-EU -yhteistyö	6
2.6.2 Naton tulevaisuus	6
2.6.2 ISAF -operaatio	6
3. KOOSTE NATON PÄÄTÖKSENTEKOSIMULAATIOSTA	7
3.1 Kommunikeatyöskentely	7
3.1.1 North Atlantic Council (NAC)	7
3.1.2 Political Committee (PC)	8
3.1.3 Kansainvälinen sihteeristö ja DSACEUR	9
3.1.4 Military Committee (MC)	10
3.2 Kriisitilanne Coronassa	11
3.2.1 North Atlantic Council (NAC)	11
3.2.2 Military Committee (MC)	12
3.3.3 Huomioita Coronan kriisin käsittelystä	12
4. KOMMENTTEJA KANSAINVÄLISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ (YATA ja ATA)	13
5. VIERAILU TASAM –TUTKIMUSLAITOKSEEN (Turkish Asian Center for Strategic Studies)	13

LIITTEET

I-PASS kommunikea Suomen positiopaperi

1. Johdanto

Pääsihteeri George Robertsonin kaudesta lähtien Nato on toiminut aktiivisesti jäsenmaiden ja rauhankumppanusmaiden yliopisto-opiskelijoiden yhteistyökumppanina. Liittokunnan huippukokousten yhteydessä on järjestetty opiskelijoiden huippukokous sekä Prahassa vuonna 2002 että Istanbulissa vuonna 2004. Tämän lisäksi Atlantic Treaty Associationin (ATA) piirissä on nostettu aktiivisesti nuorten toiminnan profiilia Youth Atlantic Treaty Associationin (YATA) nimellä.¹

Tämä seminaariraportti käsittelee Naton Istanbulin huippukokouksen yhteydessä järjestetyn Istanbul Pan-Atlantic Student Summit:in (I-PASS) antia. Opiskelijoiden huippukokous keräsi Istanbuliin lähes 200 opiskelijaa 37:stä eri maasta. Useimmat osanottajista olivat opinnoissaan erikoistuneet kansainvälisen politiikan kysymyksiin ja monella oli myös yhteisenä nimittäjänä aktiivinen toiminta eri kansalaisjärjestöissä.

I-PASS koostui kahdesta osiosta, joista ensimmäisessä osanottajat pääsivät seuraamaan Naton huippukokousta, kuulemaan liittokunnan keskeisiä johtohenkilöitä sekä vaihtamaan mielipiteitä heidän kanssaan. Toisen osion muodosti Naton huippukokouskäytäntöjä mallintava simulaatio, joka järjestettiin KOC -yliopiston tiloissa. Simulaatiossa osanottajat edustivat omaa maataan Naton eri toimielinten jäseninä.

Simulaation tavoitteena oli laatia Naton out-of-area -operaatioita (OOA-OPS) käsittelevä kommunikateksti sekä vastata nopeasti eskaloituvaan kriisiin. Suomen delegaatio teki vielä I-PASS:in jälkeen vierailun Turkish Asian Center for Strategic Studies (TASAM) tutkimuslaitokseen. Vierailun antia käsitellään lyhyesti raportin lopussa.

I-PASS sai osakseen paljon huomiota Naton huippukokouksen aikana. Opiskelijat pääsivät kokousalueelle seuraamaan useita huippukokouksen yhteydessä järjestettyjä oheistapahtumia, kuten Nato Response Forcen (NRF) komentajanvaihtoseremoniaa. Opiskelijat kutsuttiin myös Turkin CNN:n haastatteluun ja heitä haastateltiin moniin kansallisiin medioihin.

I-PASS antoi osallistujille loistavan mahdollisuuden tutustua Naton toimintaan ja päätöksentekoon. Tämän lisäksi opiskelijat pääsivät keskustelemaan keskeisten poliittisten päättäjien kanssa transatlanttisten suhteiden tulevaisuudesta. Erityisen tärkeää osallistujille oli läheisten yhteistyösuhteiden luominen sekä Nato-maiden että rauhankumppanusmaiden opiskelijoihin. Kokous toimi myös hyvänä tilaisuutena osoittaa suomalaisten opiskelijoiden aktiivisuutta turvallisuuspolitiikan saralla. Koska kaikkia simulaatiossa mukana olevia maita pidettiin Naton täysivaltaisina jäseninä, Suomen delegaatio pääsi vaikuttamaan vahvasti simulaation lopullisen kommunikatekstin muotoiluun.

2. Tiivistelmä keskusteluista

2.1 Naton pääsihteeri *Jaap de Hoop Scheffer*

Scheffer aloitti puheenvuoronsa toteamalla, että keskustelu out-of-area -operaatioista ja niihin liittyvistä uhkakuvista on jo käyty. Tänä päivänä out-of-area tarkoittaa Natolle Afganistania.

¹ Istanbulissa ja Prahassa järjestetyistä opiskelijoiden huippukokouksista saa lisätietoa osoitteesta <http://www.acus.org/Education/IPASS/main.htm>. ATA:n ja YATA:n toiminnasta lisätietoja saa osoitteista <http://www.atasec.org/index.html>, <http://www.ata.atlant.dk/> ja <http://www.atlantic-youth.org/>

Avain onnistuneeseen out-of-area -operaatioon on poliittinen sitoutuminen, sillä Natolla on jo kapasiteettia operaation läpivientiin. Scheffer korosti, että tulevista operaatioista päätetään konsensuksella. Jos sitä ei löydy, niin Nato ei toimi. Pääsihteerin myös totesi, että nykypäivän uhkiin vastaaminen vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa puolustuspoliittiset keinot nivoutuvat muihin käytettävissä oleviin keinoihin, kuten kehitysapuun. Hän myös korosti yhteisten arvojen merkitystä Naton jäsenmaille ja yhtenäisyydelle.

Schefferiltä tiedusteltiin Nato-maiden tiedustelutietojen vaihdon tilaa. Hän totesi sen olevan organisaatiolle suuri haaste ja toivoi jäsenvaltioilta läheisempää yhteistyötä. Schefferin mukaan EU:n ja Naton välisten suhteiden koetinkivi tulee olemaan Bosnian operaation onnistuminen. Tilanne näyttää toistaiseksi hyvältä. Scheffer painotti ESDP:n tärkeyttä tässä yhteydessä, samalla korostaen organisaatioiden toimintojen komplementaarisuutta.

Scheffer totesi, että Euro-Atlanttisen alueen voimavarojen järkevä allokointi on elintärkeä kysymys. Hänen mukaan voimavarakuulua Euroopan ja Yhdysvaltojen välillä ei ole mahdollista kuroa umpeen, eikä sitä myöskään Euroopan ole järkevää yrittää. Schefferin mukaan eurooppalaisten liittokunnan jäsenten voimavaroja voidaan hyödyntää paremmin muilla osaluilla.

Schefferiltä kysyttiin Naton mahdollisista toimista lähialueiden kriisipesäkkeissä, kuten Moldovassa. Scheffer totesi rauhankumppanuusohjelmaan ja laajentumisprosessiin viitaten, että EU ja Nato ovat haluttomia ottamaan hoitoonsa lähialueiden ratkaisemattomia konfliktitilanteita. Näissä maissa maan sisäinen demokraattinen kehitys on avain siihen, että läntiset naapurit ryhtyvät luomaan niiden kanssa laajempia yhteistyösuhteita.

Rauhankumppanuusohjelman osalta Scheffer totesi, että Naton tulee tarjota kumppanuusmaille yhä enemmän maakohtaisesti räätälöityjä ratkaisuja, jotta kumppanuusmaiden yksilöllisiin tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan paremmin.

2.2 Naton Euroopan joukkojen komentaja (SACEUR) James L. Jones

Jonesin mukaan Naton tulevaisuuden ratkaisee organisaation sotilas-poliittisen transformaation onnistuminen. Prosessi etenee hitaasti, mutta varmasti. Tärkein yksittäinen kysymys on Naton jäsenmaiden puolustusbudjettien kohdentaminen siten, että ne tukevat selkeästi liittokunnan sisäistä sotilaallista transformaatiota.

Transformaatioprosessi on valtava kokonaisuus, jossa sovelletaan jatkuvan oppimisprosessin ajatusta. Muutosprosessissa keskeistä on jäsenmaiden sotilasvoimien transformatio, jota tukee uuden teknologian yhdistäminen hedelmällisesti liittokunnan armeijojen käyttöön. Riittävän teknologisen kapasiteetin ja tason saavuttaminen ei ole pääongelma vaan sen määrittäminen mihin haasteisiin teknologiaa ja henkilökuntaa tulevaisuudessa tarvitaan. Jones vertasi Natoa liikeyritykseen, jonka haasteena nykyoloissa on tehokkuuden lisääminen ja työvoiman vähentäminen. Jones näki myös yhtenä suurimmista haasteista siirtymisen ”toimija maksaa” mallista kollektiivisempaan kustannusten jakamisen toimintatapaan.

Kysymykseen Naton tulevista operaatioista Jones ei antanut suoraa vastausta. Hän totesi, että Lähi-itä tulee säilymään Naton agendalla usean vuosikymmenen ajan. Jonesin mukaan myös Afrikan mantereeseen ongelmat tulevat jossain vaiheessa vaatimaan vakavaa keskustelua Naton puitteissa. Myös Naton siviili- ja sotilasviranomaisien yhteistyö tulee kehittämään entistä tiiviimmäksi.

*2.3 Saksan liittokansleri **Gerhard Schröder***

Schröderin mukaan terrorismin yksi suurimpia alkulähteitä on hyvinvoinnin epätasainen jakautuminen maailmassa. Terrorismin vastaisessa taistelussa Schröder näkee keskeisenä muut kuin sotilaalliset keinot. Esimerkiksi kehitysavun lisääminen tukee hänen mukaan terrorismin vastaista taistelua.

Kysymykseen ESDP:n ja Naton välisestä kilpailuasetelmasta Schröder muotoili vastauksen, jossa hän totesi Naton muodostavan Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin ensimmäisen tukipilarin. EU:n omat panokset turvallisuuspolitiikan saralla tulevat jatkossa muodostamaan yhä vahvemmin toisen tukipilarin Euroopan turvallisuusarkkitehtuurissa.

Saksan mahdollisesta roolista Irakissa Schröder totesi, että Saksa pysyy visusti aikaisemmassa kannassaan, eikä tule lähettämään sotilaita Irakiin. Naton mahdollisista operaatioista Irakissa hän totesi Saksan tukevan selvityksen tekemistä mahdollisesta poliisivoimille suunnatusta koulutusohjelmasta.

*2.4 USA:n ulkoministeri **Colin Powell***

Powell painotti rauhanturvaamisen jatkuvaa merkitystä ja nosti esiin erityisesti tavoitteen kouluttaa halukkaista Pohjois-Afrikan ja Aasian maista joukkoja perinteisiin rauhanturvatehtäviin. Taustalla on ajatus matalamman intensiteettitason tehtävien antamisesta enenevässä määrin kykenevien ns. kolmannen maailman maiden tehtäväksi.

*2.5 Iso-Britannian ulkoministeri **Jack Straw***

Strawn mukaan Naton transformaatio on todiste siitä, että liittokunnan jäsenmaat ovat sitoutuneita löytämään uusia ratkaisuja, joilla eurooppalaiset jäsenmaat voivat kohdata uusia uhkia. Nykyisessä turvallisuustilanteessa Nato keskittää huomionsa erityisesti Pohjois-Afrikkaan, Lähi-Itään ja Keski-Aasiaan.

Kysymykseen Naton laajentumisesta ja rauhankumppanuuden tulevaisuudesta Straw vastasi, että hän näkee rauhankumppanuuden olevan tie, joka johtaa kohti Nato-jäsenyyttä. Naton mahdollisista uusien jäsenmaiden hyväksymisestä hän totesi, että maantiede asettaa selkeät rajat, joiden ulkopuolelle Nato ei laajene.

Straw otti esille myös EU:n ja Naton välisen yhteistyön. Hän korosti molempien osapuolten saavuttamaa yhteistä näkemystä siitä, että Nato on ensisijainen toimija turvallisuus- ja puolustuspolitiikan saralla. Straw totesi lisäksi, että monet unionimaat eivät ole valmiina modernisoimaan puolustusvoimiaan, vaan tuhlaavat resurssejaan kylmän sodan ajan uhkiin varusteltujen armeijojen ylläpitoon.

Strawlle esitettiin kysymys mahdollisesta Naton rauhanturvaoperaatiosta Israelissa. Straw vastasi, että rauhanturvaoperaatio on hyvä idea. Se olisi hänen mukaan mahdollista, jos kriisin molemmat osapuolet suostuisivat siihen.

2.6 Kooste journalistien paneelista, puheenjohtajana Naton päätiedottaja Jamie Shea

Istanbulin huippukokouksen annin tärkeimmät kohdat ovat jääneet Irakin kysymyksen varjoon. Naton tulevaisuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat Afganistanin operaation onnistuminen ja yhteistyö EU:n kanssa.

2.6.1 Nato-EU -yhteistyö

Puheet Naton ja EU:n läheisistä suhteista voidaan kuitata puhtaaksi retoriikaksi. Tosiasiassa organisaatioiden välit eivät ole mitenkään erityisen hyvät. EU-maissa yleisenä epäkohtana on pidetty muun muassa sitä, että vanhat jäsenmaat on ajettu maksajan asemaan "uudessa Natossa". Monet EU-maat, etenkin Ranska ja Saksa, eivät ole halukkaita tekemään itsestään Yhdysvaltojen armeijan alihankkijaa Naton uusissa operaatioissa.

EU:n ongelmaksi nähtiin se, että se ei pysty neuvottelemaan yhtenä rintamana Yhdysvaltojen kanssa. EU:n sisäiset erot, kuten Naton ulkopuoliset EU-maat, tuovat oman lisänsä neuvottelukuvioden monimutkaiseen vyyhtiin. EU:n ulkopuolisista Nato-maista etenkin Norja on ongelmallisessa tilanteessa, jos EU ryhtyy ottamaan laajemmin lähialueiden Nato-operaatioita hallintaansa. Esimerkiksi Bosnian operaation siirtyminen EU:n mandaatille on aiheuttanut Norjalle ongelmia.

2.6.2 Naton tulevaisuus

Istanbulin kokouksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli määritellä liittokunnan tulevaisuuden suuntaviivoja. Tosiasia on, että Nato ei ole löytänyt riittävän selkeää oikeutusta olemassaololleen kylmän sodan jälkeisenä aikana. Naton uskotaan pystyvän ylläpitämään Euro-Atlanttisen alueen turvallisuutta uudella vuosituhanella, mutta sen kykyä vastata uusiin uhkiin, kuten terrorismiin, on pidetty hyvin kyseenalaisena.

Out-of-area -operaatiot vaativat nopeaa päätöksentekoprosessia ja korkeaa keskinäistä luottamusta jäsenmaiden välillä. Sitä tuskin Natosta löytyy vähään aikaan. Toinen ongelma on uusien operaatioiden synnyttämät suuret kustannukset. Monikaan jäsenmaa ei ole valmis panostamaan operaatioihin vaaditulla tavalla.

Naton konsensukseen perustuvasta päätöksentekomenettelystä on tullut laajentumisten myötä ongelmallista. Yhtenä ratkaisuna tähän nähtiin vielä laajamittaisempi Naton sisäinen "halukkaiden koalitio", jossa halukkaat jäsenmaat voivat tapauskohtaisesti päättää operaatioon osallistumisesta. Tämä kuitenkin saattaa pidemmällä tähtäimellä johtaa Naton hajoamiseen.

Suurin yksittäinen uhka Natolle on sen matalat kannatusluvut eri jäsenmaissa. Euroopassa yleinen mielipide on vahvasti Naton uusia operaatioita vastaan, mikä heijastuu suoraan hallitusten toimintaan. ISAF-operaatioissa eurooppalaisten jäsenvaltioiden haluttomuus panostaa operaatioon selitty osin heikoilla kannatusluvuilla.

2.6.3 ISAF -operaatio

Afganistanin operaatio tulee olemaan todellinen testi liittokunnalle. Eurooppalaisten pienetkin lisäpanokset ovat erittäin tervetulleita Yhdysvaltojen näkökulmasta. Yhdysvalloissa eurooppalaisten kontribuutiota tulkitaan merkinä siitä, että Euroopasta löytyy jonkinmoista halukkuutta osallistua out-of-area -operaatioihin. Mitä suurempi on eurooppalaisten panostus Afganistanissa, sitä

herkemmällä korvalla niiden mielipiteitä kuunnellaan myös Washingtonissa. Kuitenkin esimerkiksi Saksan hallituksen päätös osallistua ISAF:iin oli puhtaasti taktinen veto, jolla mahdollinen Naton Irak -operaatio olisi pystytty välttämään kasvoja menettämättä.

3. Kooste Naton päätöksentekosimulaatiosta

Simulaatiossa Nato-huippukokous kokoontui kolmen eri komitean kokoonpanossa, jossa ne kaikki toimivat eri henkilöiden voimin ja yhtäaikaaisesti. Pohjois-Atlantin neuvosto (NAC) vastasi tehtävien delegoinnista ja oli korkein päättävä elin. Poliittinen komitea (Political Committee, PC) ja Sotilaskomitea (Military Committee, MC) toimivat NAC alaisuudessa. Simulaatiossa Naton piti tuottaa alueen ulkopuolisia operaatioita käsittelevä kommunikateksti ja vastata syntyneeseen kansainväliseen kriisitilanteeseen. Kommunikatekstiä työstettiin erityisesti PC:ssä sekä NAC:ssa kun taas kriisi työllisti erityisesti NAC:a ja MC:a.

Opiskelijat olivat valmistautuneet huolellisesti simulaatioon. Delegaatioiden kannat perustuivat kansallisiin ja muilta salassa pidettyihin positiopapereihin, joiden valmistelussa monet delegaatiot olivat saaneet apua kotimaidensa asiantuntijoilta joko valtionhallinnon tai tutkimuslaitosten puolelta.

Useiden valtioiden, kuten Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen positiot olivat sidottu tiukasti maiden tämänhetkisiin ulkopoliittisiin linjauksiin. Suomen delegaatio otti tiettyjä vapauksia oman positiopaperin muotoilussa, koska simulaation oletusten vuoksi maa oli Naton jäsen ja simulaatioaika oli vuodessa 2007. Paperin muotoiluissa yhteistä nykypäivään oli mm. pyrkimys YK -järjestelmän rakentavaan tukemiseen sekä transatlanttisten suhteiden merkityksen korostamiseen. Istanbulin huippukokouksen asiakokonaisuuksien muotoilussa Suomen delegaatio sai apua ulkoasiainministeriön poliittisen osaston edustajilta, lähetystöneuvos Pia Rantalalta ja avustaja Riina-Riikka Kupariselta. Myös puolustusministeriön virkamiehet auttoivat delegaatiota tietyissä asiakysymyksissä.

Päätöksentekosimulaation kuvailu on jaettu kahteen osaan. Ensiksi käsitellään kommunikatekstin työstöön liittyviä kysymyksiä, joita käsiteltiin NAC:ssa ja PC:ssa. Tämän jälkeen siirrytään kansainvälisen kriisitilanteen käsittelyyn, joka työllisti pääasiassa NAC:a ja MC:a.

3.1 Kommunikateatyöskentely:

3.1.1 North Atlantic Council (NAC)

NAC:n keskeinen tehtävä oli työstää kommunikateksti, jossa luodaan yleiset toimintapuitteet ns. out-of-area -operaatioille, eli arvioida missä tapauksessa, millä mandaatilla ja mitä joukkoja käyttäen Nato voi ottaa vastuulleen operaation oman alueensa ulkopuolella. Lisäksi työjärjestyksessä oli kysymys Naton ja muiden kansainvälisten organisaatioiden yhteistyöstä out-of-area -operaatioiden yhteydessä.

Keskeiset riidanaiheet ilmenivät jo keskustelun alussa. Isoimman ongelman muodosti kysymys YK:n mandaatin roolista ja tarpeellisuudesta Natolle. Vastakkainasettelu oli kuin poimittu todellisuudesta, jossa Saksa ja Ranska painottivat YK:n tärkeyttä ja vastustivat periaatteellisesti kaikkea toimintaa ilman YK:n valtuutusta. Myös Venäjä painotti YK:n turvallisuusneuvoston merkitystä kansainvälisten konfliktien ratkaisemisen yhteydessä ja peräänkuulutti uusia rakenteita Naton ja YK:n väliselle yhteistyölle. Lisäksi Venäjä peräänkuulutti valtioiden itsemääräämisoikeuden kunnioittamista kaikissa tilanteissa.

Vastakkainasettelun toisena osapuolena olivat Iso-Britannia ja USA, jotka myönsivät YK:n tärkeyden, mutta halusivat varmistaa mahdollisuuden toimia myös tilanteessa, jossa YK:n päätöksenteko on jumittunut samalla kun Naton väliintuloa vaativa kriisi eskaloituu. Ratkaisua vastakkainasetteluun etsittiin muun muassa Suomen ja Ukrainan ehdotuksella, jossa YK:n turvallisuusneuvoston toiminta vietäisiin kansainvälisen oikeustuomioistuimen (International Court of Justice, ICJ) arvioitavaksi, joka vuorostaan voisi antaa lausunnon siitä, toimiiko YK sen perusasiakirjan säädösten mukaisesti. Ehdotus ei kuitenkaan saanut vastakaikua. Istunnossa todettiin, ettei ICJ:llä ole mandaattia YK:n toiminnan arviointiin. Jos mandaatti ulotettaisiin koskemaan YK:n toimintaa, olisi pelättävissä että sen tuomareiden valintaprosessi politisoituisi liikaa. Istunnossa todettiin myös, ettei NAC:illa ole oikeus puuttua YK:n turvallisuusneuvoston päätöksentekoprosessiin.

Toinen ratkaisuehdotus oli selvien määritelmien luominen sille, milloin kriisi vaatii ulkopuolista väliintuloa. Tämä keskustelu osoittautui nopeasti mahdottomaksi, vaikka idea sinänsä sai tukea monelta taholta. Saksa totesi, että heidän osaltaan suurin syy vaatia YK:n mandaattia oli tulevat valtionpäivävaalit ja kansan antama tuki YK:lle. Saksa antoi kuitenkin ymmärtää, että maa on mahdollisesti valmis luopumaan kannastaan, mikäli konsensuksen aikaansaaminen sitä ehdottomasti vaatisi. Ranska ei sen sijaan antanut kysymyksessä periksi. Kysymyksen pohdinta siirrettiin poliittisen komitean käsiteltäväksi. Vaikka komiteassa löydettiin konsensus useassa keskeisessä kysymyksessä, jäivät lopullisessa kommunikatekstissä YK:n mandaattia käsittelevät kohdat hyväksymättä. Tästä johtuen kyseiset kappaleet on jätetty sulkuihin kommunikation lopullisessa versiossa.

NAC:n puheenjohtajalla oli hyvin suuria vaikeuksia pitää kokous hallinnassaan. Kirjallisia muutosehdotuksia jätettiin käsittelemättä ja kunnan ohjeistus sekä keskustelun eteenpäin vieminen puuttuivat kokonaan. Loppuvaiheessa osalla delegaateista ei ollut kunnollista käsitystä siitä, mikä versio luonnoksesta oli käsittelyssä. Koska aika oli lopussa, teksti nuijittiin kaikista puutteista huolimatta läpi. Suomen osalta tämä ei tuottanut asiaongelmia, koska delegaatio oli ollut aktiivisesti mukana loppukommunikation luonnoksen laatimisessa. Loppukommunikation saatiin sisällytettyä kaikki Suomen kannalta keskeiset kohdat.

3.1.2 Political Committee (PC)

Poliittisen komitean työskentelyä vaikeutti huomattavasti NAC:n sekava työjärjestys. Alkuvaikeuksien jälkeen NAC delegoi OOA-OPS -kommunikation laatimisen PC:lle. Komitea onnistui kaikkien hankaluuksien jälkeen työstämään paperin, jonka hyväksyminen delegoitiin asianmukaisesti NAC:lle.

PC:ssä kommunikateatyöskentelyn painopiste oli kaikkien jäsenmaiden hyväksyttävissä olevan poliittisen viitekehyksen laatiminen, joka määrittäisi OOA-OPS -toiminnan edellytykset aina uhkakuvista toimintamalleihin. Neuvottelut käynnistyivät erittäin kirjavasti eri jäsenmaiden luettelussa omia ehtojaan toiminnalle. Koska keskusteluissa ei päästy eteenpäin Suomi, Hollanti ja Belgia sopivat keskenään oman työryhmän käynnistämisestä, johon pyrittiin kutsumaan eri kantoja edustavia jäsenmaita. Työryhmään päätyi mutkien kautta Suomen, Hollannin ja Belgian lisäksi Norja, Tanska, Viro ja Iso-Britannia. Brittien osallistuminen oli keskeistä, sillä heidän kauttaan pystyimme pitämään erinomaisen keskusteluyhteyden Yhdysvaltojen suuntaan. Belgian edustaja taas piti Ranskan ja Saksan edustajat tietoisina työryhmän linjauksista.

Työryhmä lähti liikkeelle uhkakuvien määrittelystä, koska aikaisemmissa keskusteluissa näytti olevan jonkinlainen yksimielisyys siitä, että OOA -operaatio on hyväksyttävissä, jos liittokuntaa

vastaan on valmisteilla selkeästi todistettavissa oleva hyökkäys. Työryhmä valitsi ensimmäisessä ehdotuksessaan kaksiportaisen lähestymistavan, joilla uhkiin pyrittiin vastaamaan.

Ensimmäisen kategorian uhat määriteltiin joukkotuhoukseita silmälläpitäen massiivista tuhoa aiheuttaviksi hyökkäyksiksi, joiden torjunta vaatii todennäköisesti nopeaa sotilaallista interventiota. Toisen kategorian uhat määriteltiin sen mukaan, kuinka suuren uhan ne aiheuttavat liittokunnan jäsenmaille. Tässä keskeisessä asemassa oli huomio, että nämä ns. kakkoskategorian uhat saattavat ajan myöten muodostaa ykköskategorian uhkatilanteen.

Ensimmäinen versio jaettiin komitean edustajille, jonka pohjalta käynnistettiin uusi keskustelu. Valtaosa jäsenmaista ilmoitti olevansa periaatteessa valmis tukemaan työryhmän lähestymistapaa, jos siihen lisätään muutamia tarkennuksia. Ranska, Saksa ja Romania valitsivat tiukemman kannan: Maat eivät hyväksyneet uhkien jaottelua kategorioihin, eivätkä ”sanamuotoon sisällytettyä automaatiota” sotilaallisen voiman käytöstä. Työryhmän jäsenet olivat tästä huolimatta erityisen tyytyväisiä siitä, että komitean jäsenmaat antoivat tukensa työryhmävetoiselle työskentelylle. Toisin kuin NAC:ssa, PC:ssä vallitsi selkeä yksimielisyys siitä, että kaikkia tyydyttävään lopputulokseen on päästävää.

Uutta versiota työstettiin yömyöhään ja sen taakse saatiin työryhmän käsityksen mukaan kaikki jäsenmaat. Uutta aikaisempaan versioon oli se, että kategorisen lähestymistavan sijaan uhat oli ”skaalattu” sen mukaan, minkälaista toimintaa ne vaativat. Romanian, Ranskan ja Saksan jyrkkään linjaan pyrittiin vastaamaan siten, että paperiin upotettiin maininta siitä, että sotilaallinen voiman käyttö on viimeinen vaihtoehto. Iso-Britannia ja Yhdysvallat olivat tyytyväisiä siitä, että taustalla oli kuitenkin selkeä sotilaallista toimintaa määrittävä lähestymistapa.

Poliittisen komitean tasolla lopputulos oli hyvä. Ongelmaksi muodostui tiedonkulun puute NAC:n suuntaan. Kun paperi oli NAC:n käsittelyssä, useilla edustajilla ei ollut tietoa siitä, että heille jaetun paperin teksti oli saavutettu konsensuspolitiikalla laajojen keskustelujen ja konsultaatioiden jälkeen. Simulaation lopputulos oli, että YK:n roolia käsittelevät tekstikohdat päätyivät sulkuihin, koska niistä ei saavutettu yksimielisyyttä NAC:ssa.

3.1.3 Kansainvälinen sihteeristö ja DSACEUR

Suomalaiset saivat oman edustajansa ns. kansainväliseen sihteeristöön. Kansainvälisessä sihteeristössä oli edustettuna keskeiset Naton virkamieskunnan ja sotilasjohdon virat. Suomen edustajan tehtävänä oli toimia Naton Euroopan joukkojen varakomentajana (DSACEUR).

Simulaatiossa työtä oli varsinaisesti vain pääsihteerille, varapääsihteerille ja sekä poliittisen että sotilaskomitean puheenjohtajille. Euroopan joukkojen komentaja ja varakomentaja olivat ilman selkeää roolia ja pyrkivätkin molemmat muokkaamaan itselleen sopivat roolit. Komentaja sijoitti itsensä sotilaskomiteaan ja varakomentaja toimi poliittisen komitean taustajoukoissa.

Kansainvälisen sihteeristön tilaa kuvaa se, että kukaan ei ollut aikaisemmin osallistunut vastaavaan simulaatioon - ainakaan keskeisessä roolissa. Tämä johti melkoiseen hapuiluun työnjaon osalta sekä ongelmiin komiteoiden johtamistehtävissä. Kuitenkin norjalainen varapääsihteeriksi nousi keskeiseen rooliin johtamalla hetken puhetta Pohjois-Atlantin Neuvostossa onnistuneesti sekä vastaamalla kommunikation kirjoittamisesta rautaisella otteella. Suomalainen edustaja keskittyi osaltaan avustamaan poliittista komiteaa sen työssä sekä avustamaan varapääsihteeriksi kommunikation pohjatekstin työstämisessä.

Positiivista työskentelyssä oli hyvä yhteishenki. Hankaluuksia ja haasteita tuotti ihmisten kokemattomuus sekä hankaluudet kommunikoida työstämisessä. Kommunikoida pohjaversion saatiin valmiiksi aivan liian myöhään, mistä johtuen kaikista kohdista ei ehditty saamaan konsensusta aikaiseksi NAC:ssa.

Mikäli tulevista suomalaisista delegaatioista löytyy päteviä henkilöitä, heitä kannattaa ehdottomasti esittää jo aikaisessa vaiheessa kansainvälisen sihteeristön tehtäviin. Hyviä puheenjohtajia ja toiminnan organisaattoreita kaivataan, ja kyseisissä tehtävissä pääsee erinomaisesti harjaantumaan tehtävissä ja oppimaan uutta.

3.1.4 Military Committee (MC)

MC:n toiminta oli paikka paikoin köykäistä, kun puheenjohtaja ei tuntunut saavan otetta komitean ajamista tavoitteista. Välillä toiminta oli niin sekavaa, ettei kukaan tuntunut tietävän, että keskusteltiin kriisitilanteesta vai Naton yleistavoitteista. Puheenjohtajalla oli hallussa kaikki sotakalustoihin liittyvät tekniset asiat, mutta kokouskäytännöstä ei tuntunut olevan minkäänlaista kokemusta. Tämä näkyi jatkuvina taukoina ja avustajien korvaan kuiskaamisilla.

Hyvän komiteatyöskentelyn edellytys on, että puheenjohtaja hallitsee hyvän kokoustaidon ja pystyy sovitteluun esitettyjä näkemyksiä. Jokaisen maan edustaja havaitsi tilanteen ja osaltaan siksi jokainen maa jousti omista tavoitteistaan, koska pitäytyminen oman maan tiukassa kannassa olisi pitkittänyt kokousta niin, ettemme olisi päässeet ensimmäisestäkään asiakohdasta yli ennen ajan loppumista.

Naton tiedustelutoiminnan vahvistamiseksi Suomi ilmoitti olevansa valmis perustamaan tutkimus- ja kehittämisskeskuksen informaatioteknologialle, joka kehittää ohjelmia ja tekniikkaa tiedustelutoiminnan kehittämiseksi ja parantamiseksi. Unkari teki myös samanlaisen ehdotuksen. Venäjän delegaation edustaja ryhtyi puheessaan kehumään, kuinka Venäjän harjoittama tiedustelutoiminta on huomattavasti parempaa kuin länsiliittoutuman. Tämä aloitti keskustelun tiedustelutiedon vaihtamisesta maitten välillä. Yhdysvallat ja Iso-Britannia olivat valmiina tukemaan aktiivista tiedonvaihtoa.

Samalla päätettiin perustaa NIF - Nato Intelligence Force - jonka perustamisesta päätettiin äänestää, koska konsensusta puheiden pohjalta ei ollut syntyä. Venäjä, Ranska, Saksa, Ukraina ja Romania äänestivät tyhjää. Tshekki äänesti koko ideaa vastaan. Tshekin äänestyskäyttäytymisestä huolimatta puheenjohtaja päätti edetä kokouksen asialistalla. Kokouksen puheenjohtajan olisi pitänyt palata takaisin käsiteltyyn aiheeseen, mutta hän päätti jatkaa esityslistalla eteenpäin. Puheenjohtaja teki virheen, mutta asia korjaantui seuraavana aamuna, kun Tshekki ilmoitti, että se kannattaa NIF:n perustamista.

3.2 Kriisitilanne Coronassa

Simulaation toinen keskeinen tehtävä oli yhtäkkiä syttyneen, hypoteettisen kriisin käsitteleminen ja ratkaiseminen. Kyseessä oli Lähi-idässä sijaitsevan maan - Coronan - pääkaupungissa tapahtuva terroristien vallankaappaus, jota tuettiin samanaikaisilla terrori-iskuilla eri puolilla maata. Iskuissa käytettiin mm. joukkotuhoaseita. Corona oli Pfp-piiriin kuuluva rauhankumppani joka sijaitsi Punaisella merellä Saudi-Arabian vieressä.

Terroristien hallussa oli myös kaapattu tankkeri, keskipitkän kantaman ohjuksia sekä biologisilla taisteluaineilla ladattuja taistelukärkiä. Ohjukset taistelukärkineen oli lastattu tankkeriin, joka havaittiin Gibraltarin salmen lähistöllä. Tankkeri oli matkalla pohjoiseen ja sen kohteena arvioitiin olevan Lontoo, Rotterdam tai Bryssel.

Coronan kriisisimulaatio oli tuotettu alun perin Naton puolustusministeritapaamista varten, jossa haluttiin selvittää Naton päätöksenteon ongelmakohtia yllättävässä kriisitilanteessa. Simulaation taustoja esitelleet Naton sotilasedustajat korostivat, että he haluavat saada selville, mihin lopputulokseen opiskelijat simulaatiossa päätyvät.

3.2.1 North Atlantic Council (NAC)

Ensimmäisenä toimenpiteenä Coronan kriisin käsittelemiseksi päätettiin lähettää NRF evakuoimaan kaikki Nato-maiden kansalaiset Coronasta. Evakuoinnin jälkeen päätettiin jättää tarkkailijaryhmä Coronan pääkaupunkiin, joka kuitenkin heti joutui hyökkäyksen kohteeksi. Coronan laillinen hallitus pyysi tilanteen alkuvaiheessa apua Natolta, ja YK:n pääsihteeri oli antanut hyväksyntänsä interventiolle. Tämä nähtiin riittävänä mandaattina OOA-OPS:ille.

SACEUR antoi NAC:ille kolme eri operaatiovaihtoehtoa, joista ensimmäinen oli omien joukkojen poisvetäminen, toinen pääkaupungin valtaaminen takaisin ja pitäminen, sekä kolmas koko maan valtaaminen takaisin ja vihollisen lyöminen kaikkialla Coronan sisällä ja ulkopuolella. Ensimmäisen vaihtoehdon läpivieminen vaatisi noin 5000 sotilasta ja kestäisi 14–16 vuorokautta. Toinen vaihtoehto vaatisi noin 15 000 sotilasta, ilma- ja merivoimien tukea ja kestäisi 90 vuorokautta. Kolmas vaihtoehto vaatisi enemmän kuin 20 000 sotilasta, meri- ja ilmavoimia ja kestäisi 6+ kuukautta.

Syntyi kiivas keskustelu siitä, pitäisikö operaatio aloittaa suppeammin vai tarpeen mukaan pyrkiä laajentamaan sitä myös pääkaupungin ulkopuolelle. Keskustelujen jälkeen vaihtoehtoiksi nousivat toinen tai kolmas operaatiovaihtoehto. Portugali, Serbia, Venäjä sekä muutama muu valtio halusi aloittaa suppeammin ja kokoontua uudelleen jos tarvetta operaation laajentamiselle ilmenee. USA, Iso-Britannia, Pohjoismaat ja useimmat muut toivoivat mahdollisimman voimakasta reaktiota. Suomi vastusti tiukasti SACEUR:in käsien sitomista aloittamalla suppeasti ja siten mahdollisesti joutua samanlaiseen "war by committee" -toimintaan joka oli vähällä johtaa epäonnistumiseen Balkanilla 90-luvulla. Suomi, Tanska ja Norja tekivät yhteisen ehdotuksen vaihtoehtojen kaksi ja kolme yhdistämisestä. Tämän lisäksi maat halusivat antaa SACEUR:in itse valita milloin operaatiota laajennetaan, mutta ehdotus jäi jostakin syystä käsittelemättä. Lopulta Portugalia painostettiin hyväksymään kolmatta vaihtoehtoa, mikä johti siihen, että Portugal, Serbia ja Venäjä vetäytyivät operaatiosta kokonaan.

3.2.2 Military Committee (MC):

Kriisitilanteessa jokaiselta maalta odotettiin panostusta joukkojen ja kaluston lähettämiseksi. Suomen edustajalle oli annettu vapaat kädet lähettää jo olemassa olevia joukkoja kriisialueelle. Suomen panos kriisinhallintaan muodostui muutamasta F-18-hävittäjästä ja tukitoimista Nato C3-voimavarojen puitteissa.

Suomen F-18-hävittäjäalentäjiä ei olla koulutettu toimimaan lentotukialuksella, mutta kun simulaatiossa oli kyse vuodesta 2007 ja Suomi oli Naton jäsenenä, edustaja oletti että hävittäjäalentäjämme on koulutettu toiminaan Naton lentotukialuksilla.

Jäsenmaat tekevät osallistumispäätöksensä aina tapaus tapaukselta, mutta jokaiselle maalle on kehittynyt vuosien saatossa ennustettava osaamisidentiteetti, jonka avulla maiden kontribuutioita voidaan pitää vakioina.

Suomen ja Tanskan kahdenkeskisten neuvottelujen tuloksena maat päättivät perustaa erityisen pataljoonan, johon osallistuivat Suomen ja Tanskan lisäksi myös Norja, Viro ja Alankomaat. Suomi antoi pataljoonan käyttöön C3 -toimintaan erikoistuneita yksiköitä. Tanska tarjosi kokoonpanoon muutaman jalkaväkipataljoonan, Alankomaat luovutti kokoonpanoon tiedustelulentokoneita ja erikoisjoukkoja. Norja osallistui toimintaan tarjoamalla rauhanturvaosaamistaan kokoonpanon käyttöön.

Suomen luovuttamat sotakalustot ja -joukot erosivat toisistaan Corona-kriisissä ja yleiskartoituksessa, jonka sotilaskomitean puheenjohtaja halusi maittain selvittää. F-18-hävittäjien käyttöön päädyttiin kriisin vakavuuden vuoksi ja kaikkien muiden maiden suurien kalusto- ja joukkoluovutuksien vuoksi. Yleiskartoituksessa kartoitettiin maittain jäsenmaiden perusosaamista kriisinhallinnan eri osa-alueilla. Suomi luovutti yleiskartoituksessa yhteiseen käyttöön toimintojaan ja osaamistaan rauhanturvaamisen, arktisen sodankäynnin ja miinanraivauksen osa-alueilla.

Yhdysvaltain ja Iso-Britannian delegaatiot kiittelivät Suomen harjoittamaa politiikkaa komiteassa. Kiittely johtui siitä, että ilmoitimme olevamme mukana operaatiossa ja ilmoitimme kontribuutiomme, kun taas muut maat kuten Kreikka, Saksa, Ranska, Venäjä, Ukraina, Unkari ja Slovenia ryhtyivät keskustelemaan YK:n ja EU:n asemasta. Tämä asetelma turhautti varsinkin Yhdysvallat ja Iso-Britannian. Simulaatiossa jokainen maa jousti paikka paikoin omista lähtökohdistaan, joten pääsimme simulaation tavoittelemaan konsensukseen jokaisessa asialistan kohdassa.

3.3.3 Huomioita Coronan kriisin käsittelystä

Onnistuneesta simulaatiosta huolimatta kokoukseen osallistuneille tuli selväksi, että päätöksenteko yli kolmenkymmenen valtion organisaatiossa on kriisitilanteessa erittäin vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Kun komiteat käsittelivät Coronan kriisin eri ratkaisukeinoja, esille nousi useaan otteeseen eräiden maiden halukkuus ”halukkaiden koalition” käyttöön. Turhautuneisuuden tunnelmaa heijasti erinomaisesti Yhdysvaltojen edustajien kommentti, jossa he totesivat ratkaisevansa tilanteen yksin, jos NAC ei saa päätöstä aikaiseksi.

Simulaation etenemistä seuranneet Naton virkamiehet kertoivat olleensa erittäin yllättyneitä siitä, että opiskelijat kohtasivat lähes kaikki samat ongelmat kuin Naton puolustusministerit simulaatiota tehdessään. Erityisen maininnan sai Suomen edustajien huoli päätöksenteon siirtymisestä Balkanin kriisissä koettuun tuskaiseen ”war by committee” -työskentelyyn. Tarkkailijoiden mukaan Natossa

on ryhdytty pohtimaan keinoja, joilla SACEUR:lle mahdollistettaisiin yllättävässä kriisitilanteessa enemmän liikkumavaraa.

4. Kommentteja kansainvälisestä yhteistyöstä (YATA ja ATA)

Suomalaisten osallistuminen tässä piirissä järjestettäviin Naton päätöksentekosimulaatioihin on tärkeää ja hedelmällistä. Kansainvälinen kuva aktiivisesta ja osaavasta Suomesta kasvaa, suomalaiset opiskelijat saavat erinomaisia kansainvälisiä kontakteja ja heidän tietotaitonsa nousee. Osallistuminen on tärkeää kaikissa simulaation toimielimissä, mikä osaltaan tukee osallistujamäärän pitämistä nykyisellä tasolla myös tulevilla tilaisuuksissa.

I-PASS, kuten Prahassa 2002 järjestetty PASS, toimivat opiskelijatoiminnan piristysruiskeiden antajina. Hyvä ohjelma ja simulaatio sekä mielenkiintoiset kontaktit muiden maiden edustajiin saivat monien kansallisten delegaatioiden piirissä aikaan innostusta jatkaa ja kehittää toimintaa aktiivisemmin myös kotimaassa. I-PASS:issa käytyjen keskustelujen perusteella vaikutti siltä, että nuorten YATA -toimintaa pyrittäisiin saamaan alulle ainakin Puolassa, Belgiassa, Ranskassa ja Iso-Britanniassa. Tämän lisäksi useat jo toiminnassa olevat paikallisjärjestöt saivat uusia ideoita toiminnan jatkamiseen.

Kaiken kaikkiaan Naton huippukokousten yhteydessä järjestettävät opiskelijoiden huippukokoukset ovat merkittävimpien Euro-Atlanttisen alueen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan opiskelijoiden foorumien joukossa ja niihin kannattaa panostaa korkealla profiililla myös tulevaisuudessa.

Suomen delegaatio sai hyvää palautetta kautta linjan. Kuten muutenkin YATA:n seminaareissa, myös I-PASS:issa Suomen edustajat osallistuivat aktiivisesti ja rakentavasti kokouksen eri työryhmiin. Onnistuneen yhteistyön ja rakentavien keskustelujen myötä muun muassa Iso-Britannian edustajat ehdottivat kahden kesken lähempää yhteistyötä jatkossa, lähinnä seminaarikutsujen ja yleisen tiedonvaihdon puitteissa. Myös pohjoismainen yhteistyö parani entisestään: Tanska, Norja ja Suomi oli monessa tilanteessa kuin yksi delegaatio ja loppukommunikation kirjoittaminen tapahtuikin suurilta osin pohjoismaisin voimin. Puolassa ja Belgiassa vaikuttaa olevan kiinnostusta nuorten toiminnan laajentamiselle, ja sovimme että kutsumme heidät ensi vuonna Helsingissä järjestettävään YATA -seminaariin.

5. Vierailu TASAM –tutkimuslaitokseen (Turkish Asian Center for Strategic Studies)

TASAM² on itsenäinen, yksityisesti rahoitettu tutkimuslaitos joka perustettiin noin puolitoista vuotta sitten. Keskuksen johtajana toimii Turkin turvallisuusneuvoston entinen jäsen ja Turkin sotakorkeakoulun entinen kansainvälisen politiikan professori, kommodori (evp.) Atilla Sandikli.

Turkin turvallisuusjärjestelmästä: Turkin turvallisuuspolitiikan johtava elin on kansallinen turvallisuusneuvosto, jota johtaa presidentti. Neuvoston jäseninä ovat myös pää-, ulko- ja puolustusministerit, sekä asevoimien komentaja. Viime vuonna voimaan tulleen perustuslain mukaan turvallisuusneuvosto on hallituksen alainen neuvoa antava elin. Turkin puolustusministeriön tehtäviin kuuluu lähinnä asevoimien materiaalihankintaan ja -ylläpitoon liittyvät kysymykset, kansainvälinen yhteistyö ja logistiikka.

Keskeiset uhkatekijät ja konfliktit:

1. Terrorismi: PKK on perinteisesti ollut suurimpia terroriuhkia Turkille, mutta järjestön voima on hiipunut viime aikoina, etenkin sen johtajan Abdullah Öcalanin vangitsemisen jälkeen. Toisaalta

² Ks. www.tasam.org

Turkki on ymmärtänyt ylikansallisen terrorismin merkityksen kauan ennen 9/11, johtuen sen maantieteellisestä asemasta läntisen maailman laitamilla. PKK on viime aikoina aloittanut aseellisen toimintansa uudelleen ja vaihtanut nimensä Kongra-Geliksi.

2. Kreikka: Kiista Egeianmeren saarista on jatkunut vuosikymmeniä. Kreikalle kuuluvat saaret ovat vain noin 3-4 merimailia Turkin rannikosta. Kiistan aiheena on aseistamattoman vyöhykkeen leveys; Kreikka soveltaa kuuden merimailin sääntöä, kun Turkki vaatii YK:n antamaa 12 merimailin sääntöä.

3. Kypros: Kyproksen tilanne huononi 50-luvulla kun kreikkalaismielinen terroristijärjestö EOKA rupesi vainoamaan turkkilaiskyproslaisia. Saari kuului ensimmäisen maailmansodan jälkeen Isolle-Britannialle, joka takasi turkkilaiselle ja kreikkalaiselle väestölle omat oikeutensa. Itsenäisyys- tai separatistiliikkeitä ei sen sijaan suvaittu. Jo 1800-luvun loppupuolella syntynyt Enosis-järjestö pyrki liittämään Kyproksen Kreikkaan, ja tämä sai toisen maailmansodan jälkeen tukea sekä kommunistiselta kansanliikkeeltä että itsenäisyyttä ajavalta arkkipiispa Makarios III:lta. Makarioksesta tuli myöhemmin Enosis-järjestön keulahahmo, mutta karkotettiin tilanteen rauhoittamiseksi. YK:n ja Ison-Britannian toimesta Kyproksesta tuli itsenäinen tasavalta 1960, jossa kreikkalais- ja turkkilaisväestölle taattiin edustus oikeus suhteessa 7:3, kreikkalaiskyprokselainen presidentti ja turkkilaiskyprokselainen varapresidentti. Makarios valittiin ensimmäiseksi presidentiksi. VäkivaltaisuuDET kuitenkin jatkuivat, ja 1974 EOKA:n terroritoiminta turkkilaisväestöä vastaan sai tukea Kreikan sotilasjuntalta. Makarios syöstiin vallasta ja karkotettiin, koska tämä oli luopunut suunnitelmista yhdistää Kypros Kreikkaan. Turkki puuttui tilanteeseen valloittamalla Kyproksen pohjoisosan, mikä johti Makarioksen palauttamiseen valtaan, mutta myös satojen tuhansien kreikkalaiskyprokselaisen pakoön saaren eteläosiin. Tappio Kyproksella johti Kreikan sotilasjuntan kaatumiseen ja demokraattisten äänestysten järjestämiseen. Helmikuussa 1975 Kyproksen pohjoisosa julistautui itsenäiseksi. Turkki katsoi tarpeelliseksi jatkaa sotilaallista läsnäoloa Kyproksella rauhan takaamiseksi.

Kansanäänestyksessä Kyproksen yhdistäminen sai laajan tuen turkkilaisväestöltä, mutta kreikkalaisväestö vastusti sitä. Edellytykset olivat huonot turkkilaisosapuolelle, koska kreikkalaisosapuoli tiesi pääsevänsä EU:n jäseneksi joka tapauksessa, mutta pystyi kieltävällä kansanäänestystuloksella estämään turkkilaisosapuolen liittymistä.

4. Irak: Pohjois-Irakissa asuva kurdiväestö ei aiheuta uhkaa Turkille, joka toivoo itsenäisen Irakin perustamista ja kurdien vahvaa osallistumista Irakin johtamiseen. Turkki ei kuitenkaan tue liittovaltion perustamista Irakiin, eikä itsenäisen Kurdistanin perustamista. Syynä lienee pelko siitä, että kurdit saavat haltuunsa Kirkukin alueen öljy- ja kaasuvarat. Ongelmia aiheuttaa myös löyhän federaation huonot edellytykset puolustaa itseään. Sandiklin mukaan jos Irakiin perustetaan federaatiovaltio, osavaltioiden ja keskushallinnon valta- ja tehtävienjaon on oltava selvä, ja osavaltioiden jako tulisi kulkea etnisten ryhmien välillä; esim. Irakin turkkilaisen väestön tulisi myös saada oma osavaltio, ja mahdollisesti myös kurdit jakautuisivat useaan osavaltioon. Täten Irak jakautuisi hyvin moneen pieneen etniseen osaan, mikä todennäköisesti heikentäisi maan kykyä puolustaa itseänsä. Turkki ei voi myöskään hyväksyä erillisten autonomisten alueiden perustamista Irakiin, syynä pelko vahvan, autonomisen Kurdistanin muodostumisesta. Turkki pelkää myös, että Irakista tulee shiiamuslimien johtama, mikä antaisi Iranille hyvin paljon vaikutusvaltaa Irakin sisäpolitiikassa.